

De middeleeuwen

Gebruik bron 2.

Uit de bron kun je afleiden dat na de komst van de moslims sprake is van continuïteit in de Spaanse samenleving.

3p **4** Licht dit toe door:

- een voorbeeld van continuïteit te noemen en
- daarmee uit te leggen welk economisch doel Abd al-Aziz nastreeft.

Een anekdote:

In 1146 kreeg abt Bernardus van Clairvaux van paus Eugenius III de opdracht een preek te houden. Hij moest daarin zeggen: "haast u om voor uw zonden te boeten door de ongelovigen te verslaan. (...) Christelijke strijders, Jezus die zijn leven voor u gaf, vraagt nu het uwe ervoor terug. Deze strijd is u waardig, de strijd waarin het glorieus is te veroveren en voordelig om te sterven."

Een conclusie: de paus wilde met deze preek een doelstelling van de katholieke kerk in de late middeleeuwen ondersteunen.

2p **5** Leg deze conclusie uit met een passend gegeven uit de preek.

Twee fasen in de bouw van de stadsmuren van Maastricht:

- 1 In 1229 werd begonnen met de bouw van de eerste stenen ommuring van de stad.
- 2 Rond 1375 werden nieuwe stadsmuren gebouwd, waarmee de oppervlakte van de stad verviervoudigde.

Beide fasen van de bouw waren noodzakelijk door de 'opkomst van handel en ambacht'.

2p **6** Toon dit voor beide fasen aan met een verschillend argument.

De middeleeuwen

---

bron 2

In 713 wordt het Verdrag van Orihuela¹⁾ getekend tussen Abd al-Aziz, de commandant van het moslimleger dat Spanje binnenviel, en Theodomir, een christelijke gouverneur in het zuidoosten van Spanje:

Wij [Abd al-Aziz] zullen hem [Theodomir] noch lastigvallen, noch ontdoen van zijn macht. Zijn volgelingen zullen niet gedood worden, noch gevangengenomen, noch zullen zij gescheiden worden van hun vrouwen en kinderen. Zij zullen hun religie niet af hoeven te zweren, hun kerken worden niet in brand gestoken, noch zullen heilige voorwerpen weggenomen worden (...), zolang hij oprecht blijft en voldoet aan de voorwaarden die wij hebben ingesteld voor hem. (...) Hij zal geen onderdak aan vluchtelingen bieden, noch aan onze vijanden. Hij en elk van zijn mannen zullen één dinar per jaar betalen, samen met vier maten graan, vier maten gerst, en elk van de volgende vier vloeibare maten: geconcentreerd vruchtsap, azijn, honing en olijfolie. Slaven betalen ieder de helft van deze hoeveelheid.

noot 1 Orihuela is een plaats in Zuid-Spanje.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.